

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-356-9-27>

**THE ROLE OF TECHNOLOGICAL OPTIMISM
IN DIGITALISATION OF THE UKRAINIAN ECONOMY**

**РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОПТИМІЗМУ
У ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Ми є постійними свідками того, що технології діють: покращують наше життя, приносять величезні прибутки, створюють революції в індустрії тощо, проте – не розуміємо як саме вони працюють, їх меж та додаткових ризиків. Поєднання видимості ефекту і нерозуміння принципів роботи підкріплені упередженням уцілілого та магічним мисленням – призводять до технологічного оптимізму.

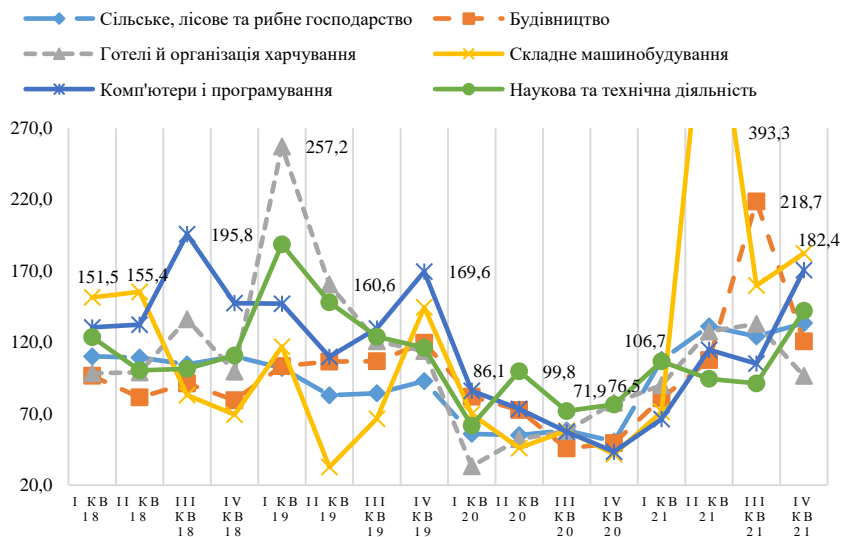
Доведено, що в організаціях особи, які приймають ключові рішення, такі як керівники, часто делегують роль експертів у ключових технологічних або наукових галузях прямим підлеглим, зберігаючи за собою останнє слово. Якщо особа, яка приймає рішення, особисто не знайома з технологією, про яку вона повинна приймати рішення, існує більша ймовірність того, що її судження будуть схильні в бік оптимізму [1].

Суспільству також вигідно, щоб підприємці йшли на більший інноваційний ризик, розвиваючи технології, керуючись цим оптимізмом. Він також важливий для підприємницької та менеджерської діяльності і більшість сучасних успішних бізнес-рішень приймалися, засновуючись на ньому. Проте надмірний оптимізм може становити ризики для підприємства, призвести до зростання ризикової діяльності, виникненню галузевих загроз і дисбалансів ринку.

Керуючись методологією роботи Брента Б. Кларка, Крістофера Роберта та Стівена А. Гемптона [1], можемо оцінити рівень технологічного оптимізму в економіці України (рис. 1).

До технологічних видів економічної діяльності відносимо «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг», «Професійна, наукова та технічна діяльність» та «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції», інші три – до більш класичних галузей. Згідно з графіком, видно переважання інвестицій у технологічні види діяльності, окрім 5 періодів переважання класичних галузей у вибірці, 3 з них припали на активне відновлення економіки, а попит на цифрові послуги навпаки – зменшувався. Також, лише

в 3 періодах будь-яка класична галузь мала перевагу над всіма трьома технологічними.

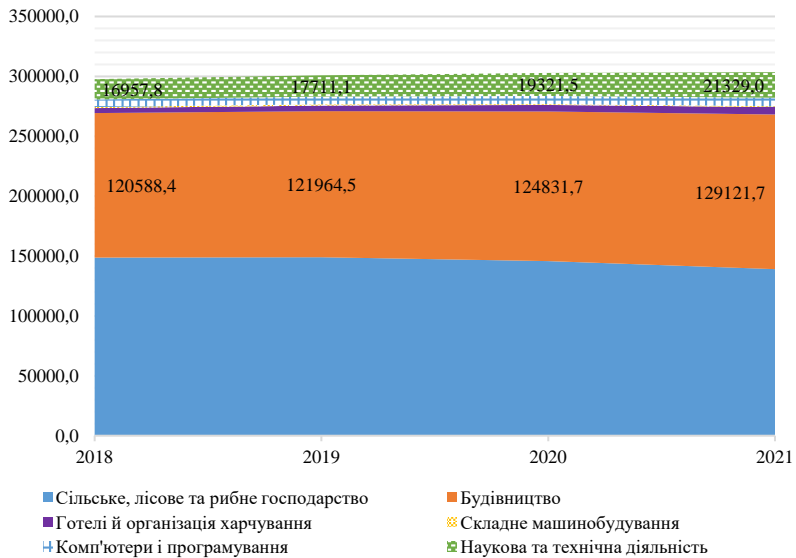

Рис. 1. Індекси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності по кварталах України за 2018–2021 рр., у % приросту

Джерело: складено автором на основі [2]

З цього спостерігається два висновки: в економіці України присутній значний технологічний оптимізм, що залишається стійким навіть у період наростання кризи; класичні галузі здатні лише тимчасово переважати наявності за несприятливих попередніх показників в обох галузях. Такі висновки узгоджуються з аналогічною теоретичною моделлю Брента Б. Кларка, Крістофера Роберта та Стівена А. Гемптона, що прогнозують більший приріст інвестицій до інноваційних галузей, при сприятливому попередньому результаті, понад класичними галузями і приблизно рівноважний – при несприятливому.

Перед остаточними висновками варто оцінити абсолютні числа інвестицій у відповідні галузі (рис. 2). З них видно, що більш класичні галузі мають більші обсяги інвестицій, хоч ті і не швидко зростають, що свідчить про загалом неінноваційний (ресурсний) тип української економіки.

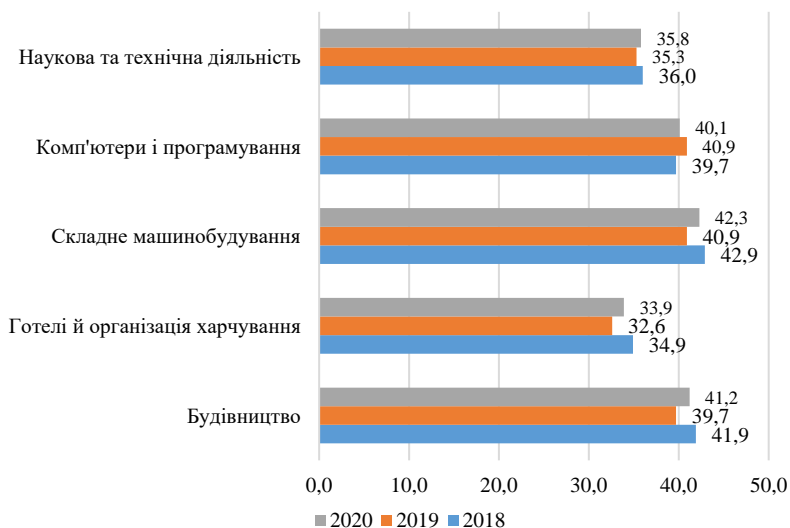
Рис. 2. Розмір капітальних інвестицій за видами економічної діяльності по кварталам України за 2018–2021 рр., млн грн

Джерело: складено автором на основі [2]

Проте не слід вважати, що технологічний оптимізм не поширений в цих галузях, оскільки інвестиції забезпечують конкурентоспроможність класичних видів економічної діяльності на міжнародному ринку – саме за рахунок новітніх, а значить і технологічних рішень. Розмір вкладень може означати комплексність, важкість технологій, розмір ринку тощо.

Проте, окрім технологічного оптимізму, варто звернути увагу і на проникнення технологій у веденні бізнес-процесів (рис. 3).

Так, з певних внутрішніх чи зовнішніх чинників, що не сприяють використанню електронного документообігу – рівень оптимізму не збігається з реальним загальним станом та приростом цифрових технологій в українській економіці, зокрема що стосується глибокого сутнісного впровадження інновацій. Поширення навчання персоналу ІКТ в межах до 10%, окрім програмування, а в показниках проникнення аналізу «великих даних» (3%) перевага – за класичними видами економічної діяльності.

Рис. 3. Частка кількості підприємств, що надсилали рахунки-фактури в електронній формі за видами економічної діяльності 2018–2020 рр.

Джерело: складено автором на основі [2]

Однак держава продовжує активно сприяти розвитку галузі інформаційних технологій, а міністерство цифрових трансформацій залишається одним із самих медійних і продуктивних. Проте, за межами високих експортних цін на послуги ІТ та загальної позитивної думки стосовно цієї галузі, роль технологічного оптимізму у цифровізації економіки України залишається двозначною.

З одного боку очікування великого прибутку від ІТ-галузі для підприємців, інвесторів і працівників, значна доля експорту, гарний імідж професії і сектору, приклади успішних «стартапів-однорогів», велика доля у експорті та принесенні валюти, медійна та політична підтримка тощо – створюють цей самий ефект технологічного оптимізму. Але разом із тим це рухає вперед індустрію, має значний вплив на економіку, сприяє зростанню людського та військового потенціалу, розвиває бізнес та технології.

А з іншого – державні та комерційні менеджери, керуючись оптимізмом та вітринними успіхами окремих компаній, дозволяють більші ризики, в умовах набагато менш сприятливого інвестиційного клімату, нетехнологічної (ресурсної) економіки, створюють вікна

можливості для цифрових загроз, застряють на етапі неповної цифрової трансформації.

Тому, в умовах кризової економічної діяльності, обмежених ресурсів, важливо правильно оцінювати переваги та недоліки нових технологій, розуміючи їх потенційний внесок та затрати на реалізацію.

Список використаних джерел:

1. Clark B.B., Robert C., Hampton S. A. The technology effect: how perceptions of technology drive excessive optimism. *Journal of business and psychology*. 2015. Vol. 31, no. 1. P. 87–102. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10869-015-9399-4> (date of access: 04.10.2023).

2. Економічна статистика / Економічна діяльність / Капітальні інвестиції. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. *Служба державної статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.10.2023).